

רעיונות מקוריים לדרשות שבועיות לשלוחים

יצא לאור בתאריך:
י"ד טבת תשע"א

פרשה:
שמות

כותרת:

לא את הכל צריך לומר במפורש...

פרוייקט בחסות "משרד השלוחים"

הדברים על אחריות הכותב בלבד

פרשת שמות

לא את הכל צריך לומר במפורש...

מסופר שבחתונה כלשהי נעמד החתן להשמיע דרשה בפני הנוכחים. הוא פתח את דבריו בדברי תודה חמים להוריו שגידלו אותו והביאו אותו עד הלום, ולאחר מכן הודה בלבביות למורה שלו מכיתה ג'... (לא למורה מכיתה ד', ולא למורה מכיתה ב', אלא דוקא למורה מכיתה ג'...).

החתן סיפר למאזיניו כי בהיותו תלמיד מן המניין בכיתה ג' נכח בכיתה ילד נוסף שהיה תלמיד מחונן מאוד, ילד אהוב על כולם ובעל לב טוב. אפשר בהחלט לקבוע שהוא היה הילד הפופולרי ביותר בכיתה, וכמובן שהוא היה אהוב גם על הוריו ועל כל הסובבים אותו. יום אחד הוא הופיע בכיתה עם מתנה שהוא קיבל מסבא שלו: שעון יקר מאוד. הוא כמובן הראה את השעון לכולם, וכל ילדי הכיתה ביקשו לגעת ולשחק בשעון שעבר בינתיים מיד ליד. הילד, בעל השעון, יצא לרגע מהכיתה, וכשהוא חזר - והנה שוד ושבר: השעון איננו! כולם מחפשים בכל הכיתה, הופכים את השולחנות, מנערים את הילקוטים והשעון לא נמצא, כאילו בלעה אותו האדמה.

המורה קם ממקומו, נעל את דלת הכיתה, וביקש מכל הילדים שיעמדו בשורה כי ברצונו לבדוק את הכיסים של כולם. התלמידים נעמדו בשורה, והמורה עובר מתלמיד אחד לתלמיד שני ובודק כל אחד ביסודיות. והנה הוא מתקרב אל הילד - החתן דן - שהחזיק את השעון בגניבה בכיסו, והוא מתחיל לרעוד מפחד שהרי תיכף המורה יגלה את השעון בכיסו.

באותו רגע החלו לשוטט במוחו מחשבות קדחתניות: אם יתגלה הדבר - זה יהיה אסון עבורו; כל הילדים ילעגו לו וישנאו אותו, שהרי הילד בעל השעון אהוד ואהוב על כולם. ופרט לכך, הרי יצא לו שם של גנב בתוך הקהילה, ומה יאמרו ההורים שלו והדודים והסבא והסבתא, בקיצור - זה יהיה פשוט נורא. וכעת קשה לו להודות שהוא הגנב, כי זה כבר מאוחר מדי וההודאה לא תחסוך ממנו את הבזיונות וכו'. תוך כדי המחשבות המדכדכות שלו, המורה מתקרב אליו, ולבו של הילד עומד להתפוצץ מרוב פחד ובושה.

והנה המורה מגיע אליו ומתחיל למשש אותו, המורה מכניס את היד לכיסו של הילד - החתן דן - והוא מוצא את השעון! המורה מוציא את השעון מהכיס ומשחיל אותו בחשאי דרך השרוול של החליפה לתוך הכיס העליון שלו בלי שאף אחד מהילדים ירגיש בדבר... המורה ממשיך בחיפוש ובודק את כל שאר הילדים, עד שלבסוף הוא מכריז שהוא לא מצא את השעון. בסוף היום קרא המורה לילד שאיבד את השעון, ואמר לו שכעת הוא מצא את השעון שלו והושיט לו אותו בחזרה.

לאחר מכן קרא המורה לחתן דן, ואמר לו: "שמע, היום הצלתי אותך, אבל כאלה דברים לא עושים". למורה הזה של כיתה ג' ביקש החתן להודות ביום החתונה שלו, שהרי הוא לימד אותו לקח לכל ימי חייו עלי אדמות.

אנשים רבים ששומעים את הסיפור הזה מתרגשים ואפילו בוכים. הרי לכולנו קורה פעמים רבות שאנו מתנהגים ברשלנות, ולא רגישים מספיק לכאבו ולכבודו של הזולת. כמעט מבלי משים אנו מביישים ופוגעים באנשים אחרים, לא מתוך רשעות חלילה, אלא פשוט מתוך חוסר שימת לב.

השבוע אנחנו מתחילים את חומש שמות - גלות מצרים, בחלקה השני של הפרשה אנו קוראים את הויכוח שהתקיים בין משה רבינו והקב"ה, כאשר הקב"ה מבקש ממנו ללכת למצרים ולגאול את עם ישראל. בין הדברים הקב"ה מורה למשה "לך ואספת את זקני ישראל ואמרת אליהם ... פקוד פקדתי אתכם ... ואעלה אתכם מעני מצרים" (ג, ט"ז-י"ז). הקב"ה מבקש ממנו, תלך ותספר להם שה' שלח אותך להיות הגואל, והתורה ממשיכה: "ושמעו לקולך" - הם יאמינו לך, "ובאת אתה וזקני ישראל אל מלך מצרים ואמרתם אליו ... נלכה נא דרך שלשת ימים במדבר".

הקב"ה אומר למשה במפורש שבשעה שהוא פונה לפרעה בשם כל עם ישראל, אל לו ללכת לבד, אלא עליו לארגן משלחת מכובדת של כל "זקני ישראל", וללכת אתם ביחד לבקש ממנו "שלח את עמי". ואכן כאשר משה חזר למצרים, התורה מספרת בפירוט: "וילך משה ואהרן ויאספו את כל זקני בני ישראל" (ד, כ"ט), וכולם שמעו את הבשורה שבפי משה והאמינו לו ושמחו מאוד.

ואז אנו קוראים פסוק נוסף "ואחר באו משה ואהרן ויאמרו אל פרעה" (ה, א). כשהתורה מספרת על ביקורם של משה ואהרן בארמונו של פרעה מלך מצרים, שם מוזכרים רק משה ואהרן ואין כל זכר "לזקנים". היכן הזקנים? להיכן הם נעלמו? הרי הקב"ה אמר למשה במפורש "ובאת אתה וזקני ישראל", ולא יתכן שלא הזכירו אותם בתורה משום שהם לא היו מספיק חשובים.

על השאלה הזאת עונה רש"י: "אבל הזקנים נשמטו אחד אחד מאחר משה ואהרן עד שנשמטו כולם קודם שהגיעו לפלטיין לפי שיראו ללכת". רש"י אומר, שאכן בתחילת הדרך אכן התארגנה משלחת חשובה ומכובדת מאוד שכללה את כל זקני ישראל שבאו עם לבושיהם ההדורים, ראשי הישיבות וראשי העדה, כולם היו שם. אולם ככל שהתקרבו לארמון המלוכה החלו הספיקות מכרסמים בלבם האם כדאי הדבר, ומה יקרה אם פרעה יתרגז.

בהתחלה כולם התלהבו מהרעיון, אבל כשהדבר הגיע למעשה, לפתע הם חטפו פיק ברכיים; אחד אמר שיש לו פגישה חשובה, השני אמר שהוא שכח משהו בבית והוא כבר חוזר, השלישי אמר שהוא קיבל Text Message מאשתו שהיא צריכה אותו בדחיפות בבית, "נשמטו אחד אחד", זאת לא היתה החלטה מגובשת של כולם ביחד, אלא כל אחד רצה להציל את עורו.

וכמו שהמדרש אומר: "כיון שהגיעו אצל פלטיין של מלך ראו פתחו של פרעה שהוא רותח כדוד, בני הרוגים לצד והצלובים לצד, והמקוטעים ידיהם ורגליהם לצד" - בכניסה לארמון פרעה היו ערמות של איברי אדם, ידיים ורגלים של אנשים וכו' וכו'. כשאדם רואה מחזה כזה לנגד עיניו, לא פלא שהוא בורח על נפשו. ממשך המדרש ואומר: "כיון שברחו הזקנים אמר משה לאהרן הללו אינם מצווים מפי הגבורה, אנו מצווים מפי הגבורה נלך ונעשה שליחותנו ואפילו הורגים אותנו" (מדה"ג שמות ה, א).

ממשך רש"י ואומר: "ובסיני נפרע להם ונגש משה לבדו והם לא יגשו החזירים לאחוריהם". כשהגיע מתן תורה כל חשובי העדה הגיעו, כי כולם רצו לקבל מקום טוב "בהפקה הגדולה בהיסטוריה", בשעת התגלות ה' על הר סיני.

כולם יודעים מה אנשים מוכנים לעשות כדי לקבל מקום טוב בטקס ההכתרה של נשיא ארה"ב. אתם רק יכולים לתאר לעצמכם מה התרחש שם בערב מתן תורה, כולם רצו להיות קרובים. זקני ישראל הלא הרגישו "מחותנים ראשיים" במעמד הזה, הם הרי עוד היו המנהיגים במצרים במשך כל השנים, עוד לפני שהגיע משה רבינו ממדין... הרי הם היו שם כל הזמן.

אבל אז הקב"ה אמר: רק מי שהיה מוכן לשים את נפשו בכפו וללכת לפרעה - מוזמן לעלות להר סיני, אבל כל אלה שחששו וברחו - שישארו למטה, "החזירים לאחוריהם".

בתורה אמנם כל זה לא נכתב במפורש, שכן התורה לא רצתה לבייש את הזקנים, לפיכך התורה כתבה רק מה שהתרחש בפועל "ואחר כך באו משה ואהרן". אולם כל מי שלומד ומדייק בכל מילה ואות בתורה כבר קורא ומבין בין השורות את שהתרחש שם. וכמו שהרבי היה תמיד חוזר ואומר שהתורה לא מדברת "בגנותן של ישראל".

יש דברים בחיים שאין צורך לומר אותם במפורש. באידיש ישנה אמרה: "מ'דארף אליין פארשטייען". יש דברים שאי אפשר לומר אותם בגלוי ובמפורש, שכן הדברים עשויים לבייש אדם פלוני, או שהם עלולים להזיק ולגרור לאנטישמיות וכיו"ב. דוגמא לדבר מימינו: אי אפשר לומר במפורש שיש לעשות "פרופייל" של אלו שבודקים אותם בנמלי התעופה, לפיכך אומרים שבודקים רק את אלו שבאים מ-14 מדינות מסוימות, וכל אחד מבין לבדו את כוונת הדברים.

כך הם פני הדברים גם ביהדות. לא תמיד אפשר לומר את הכל בכל מצב, לפעמים "מ'דארף אליין פארשטייען".

פרוייקט בחסות "משרד השלוחים"

הדברים על אחריות הכותב בלבד